

Zvi Hecker*

DEFINIOWANIE PRZESTRZENI ARCHITEKTONICZNEJ PRZED BRAMĄ BRANDENBURSKĄ W BERLINIE (PLAC ZJEDNOCZENIA)

Obchody dwudziestej rocznicy zburzenia muru berlińskiego i zjednoczenia Niemiec oraz sposób i miejsce, w jakich się dokonały, wyraźnie ukazują, jak bardzo Berlin potrzebuje przestrzeni publicznych. W chwili obecnej miejsce pomiędzy Bramą Brandenburską a Tiergarten nie posiada żadnej określonej formy. Teren ów można przekształcić w formę architektoniczną o dużym znaczeniu przestrzenno-symbolicznym – Plac Zjednoczenia.

Słowa kluczowe: Berlin, Plac Zjednoczenia, Brama Brandenburska

Obchody dwudziestej rocznicy zburzenia muru berlińskiego i zjednoczenia Niemiec oraz sposób i miejsce, w jakich się dokonały, wyraźnie ukazują, jak bardzo Berlin potrzebuje przestrzeni publicznych przeznaczonych na zgromadzenia, koncerty, uroczystości, rocznice czy też demonstracje. Berlińskie place to jednocześnie jego najlepsze salony publiczne.

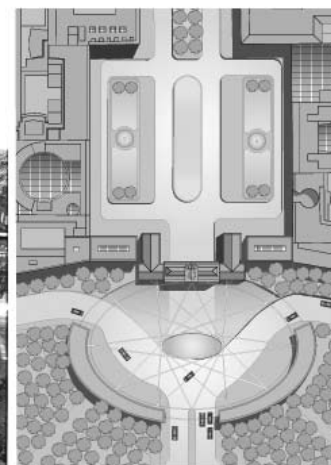
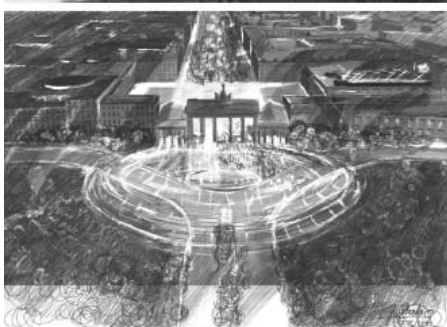
W niezbyt odległej przeszłości Berlin stracił swój najpiękniejszy i najczcigodniejszy, liczący sto lat Platz der Republik. Zamiast przywracać formy zniszczone w czasie drugiej wojny światowej, takie jak dwie przepiękne, symetrycznie ustawione fontanny lub droga do Sprewy, do przedwojennej świetności, utworzono długi pas budynków, który odgrodził Sprewę od Bundestagu. Była to jedna z najtragiczniejszych pomyłek urbanistycznych w Berlinie lat 90. XX w.

Centrum zgromadzeń publicznych nieuniknienno przeniosło się na teren otaczający Bramę Brandenburską zawłaszczając obie jej strony – wschodnią oraz zachodnią. Jako że charakter Parisier Platz stanowi swoistą mieszankę funkcji publicznych i półprywat-

nych, zapewnia on dość ograniczone, zamknięte pole dla wielkich zgromadzeń. Dlatego właśnie zachodnia strona Bramy Brandenburskiej, wychodząca na Tiergarten, w całkiem naturalny sposób przejęła funkcję organizowania ogromnych zgromadzeń. Jej pojemność można było podziwiać przy wielu okazjach, szczególnie podczas rozgrywek piłkarskiego Pucharu Świata w 2006 roku, wizyty przyszłego prezydenta Baracka Obamy, a także hucznych obchodów rocznicy zjednoczenia kraju.

Na uwagę niewątpliwie zasługuje naturalny napływ berlińczyków na ten właśnie obszar. W chwili obecnej miejsce pomiędzy Bramą Brandenburską a Tiergarten nie posiada żadnej określonej formy, brakuje mu spójnego zamknięcia i nie pasuje pod względem architektonicznym do klasycznego, formalnego kształtu Parisier Platz. Dysponuje ono jednakże dziedzicznym potencjałem kryjącym się dzisiaj za meandrami dróg wokół Bramy. Teren ów można przekształcić w formę architektoniczną o dużym znaczeniu przestrzenno-symbolicznym bez potrzeby wykonywania rozległych prac. Forma

* Hecker Zvi, arch., Berlin.

architektoniczna, która uznaje i wykorzystuje naturalny dualizm wschodnio-zachodniego kierunku ustawienia Bramy Brandenburskiej, jeszcze wyrażniej definiuje potężną oś 17. Juni wiodącą ku dwóm równie znaczącym lokalizacjom: Parisier Platz oraz nowo przeprojektowanemu miejscu, które, moim skromnym zdaniem, powinno nosić nazwę **Platz der Wiedervereinigung** (Plac Zjednoczenia).

Układ placów połączonych Bramą Brandenburską będzie stanowił unikalną kompozycję architektoniczną w naturze długiej tradycji urbanistyki europejskiej.

Przeptyw ruchu ulicznego przed Bramą Brandenburską nie może i nie powinien ulec zmianie, lecz stać się częścią nawierzchniowego schematu **Platz der Wiedervereinigung** (Plac Zjednoczenia). Po wygaśnięciu dzisiejszej wizualnej dominacji drogi, jej meandryczna forma asfaltowa zostanie wchłonięta przez nowy układ romboidalny. Taki wizerunek placu będzie wynikiem rozchodzenia się promienistych linii z zachodniej strony Bramy oraz z końca 17. Juni – promieni przecinających się i kojarzących się z Piazza Capitol w Rzymie.

Na dwóch terytorialnych granicach romboidalnego wzoru nowego **Platz der Wiedervereinigung** (Plac Zjednoczenia) należy w rozsądny sposób wprowadzić stałą instalację systemu typu „światło i dźwięk”, co wyeliminuje potrzebę i koszty zwożenia ciężkiego

sprzętu elektronicznego przed każdym występowaniem artystycznym.

Nowy **Platz der Wiedervereinigung** (Plac Zjednoczenia) powinien pełnić jeszcze jedną istotną funkcję – winien stać się **Denkmal für Freiheit und Einheit Deutschlands** (Pomnik Wolności i Zjednoczenia Niemiec). Będzie to, według mnie, najodpowiedniejsze rozwiązanie problematycznego konkursu, który nie powiódł się ze względu na niewłaściwą lokalizację oraz fakt, iż żaden materiał nie potrafi wyrazić współczesnych sentymentów ani intensywności uczuć związanych z ważnymi wydarzeniami historycznymi. Zjednoczenie Niemiec stało się w końcu możliwe dzięki podważeniu władzy przez mieszkańców Lipska, Berlina i wielu innych miast. Ich odwagę cywilną wyrazić można poprzez stworzenie przestrzeni publicznej dla ludzi, ich refleksji, wspomnień i smakowania owoców zwycięskiej walki. Nie zastąpi tego ani beton, ani cegły w dowolnej ilości.

Nie jest to zadanie niemożliwe do wykonania – jest ono raczej proste, ale z pewnością nie naiwne. Niezbędnym składnikiem jest tu duma obywatelska. Berlin ze swej urbanistycznej natury jest nie tyle domem budynków, co przestrzenią między nimi. I tak dostajemy możliwość stworzenia przestrzeni kolejnej, pełnej piękna i znaczeń.

Der Tagesspiegel, 21 XII 2009 r., Nr 20478, s. 25

Zvi Hecker*

DEFINING THE ARCHITECTURAL SPACE IN FRONT OF BRANDENBURG GATE IN BERLIN (SQUARE OF REUNIFICATION)

The celebration of the 20th Anniversary of the fall of the wall and the Reunification of Germany and the way and the location it took place, is a valid manifestation how much Berlin is in need of and enjoys its public spaces. At the present moment, the place between Brandenburg Gate and Tiergarten has no definite form. With no need for extensive work, the area can be converted into an architectural form that is spatially and symbolically meaningful – Square of Reunification.

Keywords: Berlin, Square of Reunification, Brandenburg Gate

The celebration of the 20th Anniversary of the fall of the wall and the Reunification of Germany and the way and the location it took place, is a valid manifestation how much Berlin is in need of and enjoys its public spaces whether for assembly, public concerts, celebrations, anniversaries or demonstrations. The squares of Berlin are its best public living rooms.

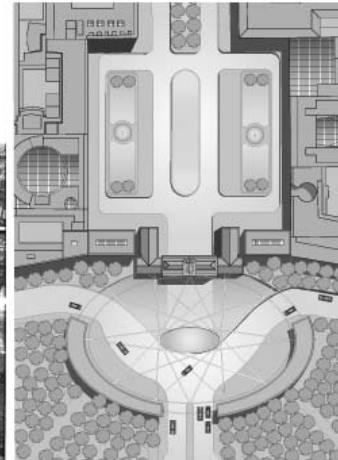
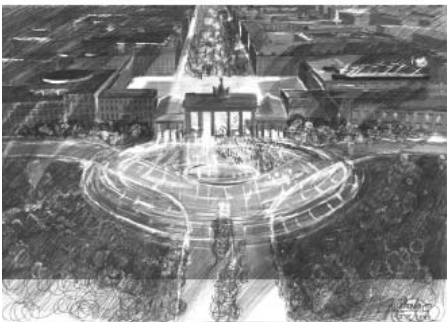
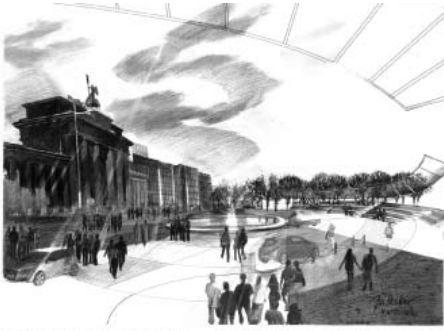
In the not so distant past, Berlin lost its most beautiful and most reverent, 100-year old Platz der Republic. Instead of reconstruction of its form damaged in the Second World War to its prewar eminence including its two beautiful, symmetrically positioned fountains and its link to the Spree, a long strip of buildings was imposed segregating between the Spree and the Bundestag. This is among the most tragic urbanistic mistakes made in Berlin in the 1990s.

Today, inevitably the centre of public gathering has moved to the area around Brandenburg Gate appropriating its both sides, the East and the West. Because the character of the Parisier Platz is a mixture of public and semi-domestic functions, it provides a rather confined frame for large gatherings. That is why

the Western front of the Brandenburg Gate, facing the Tiergarten took over quite naturally the function of holding large assemblies. Its capacity was well demonstrated on many occasions particularly on weeks long FIFA World Cup in 2006, on the occasion of Barak Obama pre-presidential visit to Berlin and in the present large scale unification celebrations.

This natural drifting of Berliners to this area deserves consideration. At the present moment, the place between Brandenburg Gate and Tiergarten has no definite form, it lacks coherent enclosure and doesn't match architecturally the classical, formal shape of the Parisier Platz. It has however an inherent potential concealed today by engineer's roads meandering around the Brandenburg Gate. With no need for extensive work, the area can be converted into an architectural form that is spatially and symbolically meaningful. An architectural form that acknowledges and exploits the intrinsic duality of Brandenburg Gate's East and West orientation, defines even more clearly the powerful axis of 17. Juni leading to two equally meaningful places, the Parisier Platz and the

* Hecker Zvi, arch., Berlin.

newly redesigned place which in my opinion should be named **Platz der Wiedervereinigung** (Square of Reunification).

The ensemble of the two squares interconnected by Brandenburg Gate will constitute a unique architectural composition in the nature of the long tradition of European urbanism.

The flow of traffic in front of Brandenburg Gate cannot and should not be changed, but will become a part of the paving pattern of the **Platz der Wiedervereinigung** (Square of Reunification). Instead of today visual domination of the road, its meandering asphalt form will be dissolved within the new diamond pattern of the place. This pavement pattern of the square will be the result of ray-like lines emanating from the West side of the Brandenburg Gate and the rays originating from the end of the 17. Juni, crossing each other in a pattern, vaguely reminiscent of the Piazza Capitol in Rome.

On the two Tiergarten borders of the diamond shape of the new **Platz der Wiedervereinigung** (Square of Reunification), a provision for permanent installation for sound and light systems should be sensitively incorporated. It will eliminate the need and costs for heavy electronic equipment to be brought in advance of every performance.

The new **Platz der Wiedervereinigung** (Square of Reunification) should have another important function, it should become as well the **Denkmal für Freiheit und Einheit Deutschlands** (Memorial for Freedom and Unification of Germany). It will be in my opinion, the most appropriate solution for the problematic and unresolved competition, that failed to provide results because of its unsuitable location and the very fact that no physical material can express today the sentiments and intensity of feelings related to important historical events. After all, the Reunification was made possible by people challenging authority in Leipzig, Berlin, and other cities. This civil courage can be expressed best by creating a public space for people, for people to reflect, to recollect, and to enjoy the fruits of the struggle. No amount of concrete and bricks can do it alone.

It is not a grandiose task, rather simple, but not simplistic. A civic pride is needed to accomplish it. As Berlin by nature of its urbanity is less about buildings than about spaces in-between, we have an opportunity to create another one of beauty and meaning.

Der Tagesspiegel, 21. Dezember 2009, N. 20478, S. 25